REACTIE OP ADVIEZEN VAN DE STADSDELEN EN STADSGEBIED WEESP, zie bijlage 4A t/m 4H

Samenvatting en beantwoording adviezen stadsdelen naar aanleiding van de actualisatie Beleidskader Monumenten en de bijbehorende wijzigingen in de Welstandsnota De Schoonheid van Amsterdam.

Op de adviesaanvraag van het college B&W aan het dagelijks bestuur van de stadsdelen (d.d. 5-12-2025) hebben alle stadsdelen en stadsgebied Weesp een advies uitgebracht. Deze adviezen worden in dit document samengevat en beantwoord (*cursief*). De complete adviezen worden toegevoegd in bijlage 4A t/m 4H van de besluitvorming.
Voor de leesbaarheid van deze samenvatting is ervoor gekozen de ingekomen adviezen voor zover mogelijk naar verschillende thema's te verdelen:

- Waardering;
- Proces;
- Communicatie;
- Gebiedsgerichte vertaling van het beleidskader;
- Inhoudelijke adviezen;
- Verzoek om verduidelijking.

Waardering
De dagelijkse besturen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp zijn positief over de actualisatie van het beleidskader en de bijbehorende wijzigingen van de welstandsnota die meer ruimte bieden voor verduurzaming en een betere verbinding legt tussen erfgoed en duurzaamheid. De voorgestelde wijzigingen verbeteren de woonkwaliteit en duurzaamheid zonder de erfgoedwaarden aan te tasten. Gewaardeerd wordt de aandacht voor maatwerk, duidelijkheid en voorspelbaarheid voor eigenaren en bewoners, evenals de differentiatie naar monumentwaarde en bouwperiode. Ook is er steun voor verduidelijkingen rond schimmelproblematiek en andere aanpassingen zoals buitengevelisolatie, ventilatie en groene daken, mits het monumentale karakter behouden blijft. Deze actualisatie sluit volgens de stadsdelen en het stadsgebied aan bij stedelijke ambities en de uitvoeringspraktijk.

Proces
Hoewel nu de inhoudelijke wijzigingen van het beleidskader ter vaststelling voorliggen en niet de procesmatige aspecten, zijn daar toch aanbevelingen voor gedaan.

De dagelijkse besturen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp benadrukken het belang van verduurzaming van monumenten met duidelijke regels, vergunningvrije standaardoplossingen en een transparant proces. Stadsdeel Noord vraagt om herbeoordeling van eerder afgewezen aanvragen onder nieuwe regels en aandacht voor voldoende capaciteit bij vergunningverlening. Ook wordt de aanbeveling gedaan duidelijk te maken dat het beleidskader gaat over de beoordeling op basis van monumentale waarden van het pand en dat ingrepen daarnaast ook volgens bijvoorbeeld stedenbouwkundige kaders beoordeeld zullen worden.

Reactie
Het voorliggende beleidskader bevat de criteria waaraan voorgestelde ingrepen worden beoordeeld. Deze beoordeling gebeurt inderdaad aan de hand van vastgestelde monumentale waarden. Een initiatief, bijvoorbeeld een ingrijpende verbouwing, wordt ook getoetst aan technische en

stedenbouwkundige aspecten door andere onderdelen van de gemeentelijke organisatie. Dit is opgenomen in de inleiding van het geactualiseerde beleidskader en we zullen dit ook uitleggen op de gemeentelijke website van Bureau Monumenten en Archeologie www.amsterdam.nl/monumenten.

Wat betreft het inzichtelijk maken van duidelijke regels en standaardoplossingen starten we dit jaar met een gebiedsgerichte vertaling van het beleidskader. Het doel hiervan is dat snel de van toepassing zijnde criteria voor een bepaald project zijn te vinden. Hierin wordt aansluiting gevonden bij het ruimtelijk systeem van de Commissie Omgevingskwaliteit en onderscheid gemaakt naar gebouwtypologie. Goede voorbeeldprojecten dienen ter inspiratie.

Indieners van eerder afgewezen bouwplannen kunnen hun plan opnieuw indienen zodra de actualisatie van het beleidskader is vastgesteld. Bij vragen of twijfels of het plan onder de nieuwe ruimte vergund wordt, kunnen zij kosteloos advies aanvragen bij het Loket Duurzaam Erfgoed via duurzaamerfgoed@amsterdam.nl. Het Loket Duurzaam Erfgoed is in het leven geroepen om pandeigenaren, VvE's, bewoners en woningcorporaties van advies te voorzien en te ondersteunen bij het verduurzamen van hun panden.

Communicatie
De dagelijkse besturen van de stadsdelen West, Nieuw-West, Zuid en Stadsgebied Weesp hebben adviezen gegeven over het thema communicatie. Benadrukt wordt het belang van duidelijke en transparante communicatie rondom verduurzaming en monumentenbeleid.

Geadviseerd wordt om wijzigingen helder te communiceren naar woningeigenaren, VvE's, vastgoedbeheerders en woningcorporaties, inclusief een duidelijke samenvatting van de belangrijkste wijzigingen en nieuwe mogelijkheden. Voorgesteld wordt een verkenning te doen naar het realiseren van een (digitaal) loket of informatiepunt. Gepleit wordt voor uitgebreide communicatie over de actualisatie van het Beleidskader Monumenten en de achterliggende doelen. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor het delen van relevante handreikingen en duidelijke communicatie hierover, om begrip en toepassing van het beleid te bevorderen.

Reactie
Hoewel het thema communicatie nu niet ter vaststelling voorligt, is het een belangrijk onderdeel van de ambities zoals geformuleerd in de in 2024 vastgestelde Uitvoeringsagenda Duurzaam Erfgoed. Onder andere door het Loket Duurzaam Erfgoed onder de aandacht te brengen als hèt gratis toegankelijke, digitale loket voor vragen met betrekking tot het verduurzamen van monumenten. De handreikingen (onder andere over raamisolatie, warmtepompen en zonwering) zijn intern verspreid en vinden ook extern hun weg naar adviseurs en initiatiefnemers zoals pandeigenaren. Na de vaststelling van het Beleidskader door de gemeenteraad, zal het gepubliceerd worden op de officiële kanalen, zoals het Gemeenteblad. Tegelijkertijd kan een persbericht verstuurd worden uit naam van de wethouder in afstemming met woordvoering en bestuursadviseur van de wethouder. Dit persbericht kan dan gedeeld worden op socials en LinkedIn van de stadsdelen en BMA. En in de online nieuwsbrief van Amsterdam in afstemming met de stadsdelen en de online redactie.

Gebiedsgerichte vertaling van het beleidskader
Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum benadrukt dat verduurzaming in dat stadsdeel complex is door het hoge aandeel monumenten en UNESCO-werelderfgoed. Om de verruimingen goed toepasbaar te maken voor Centrum, is een gebiedsgerichte uitwerking nodig. Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum vraagt om meer ruimte voor verduurzamingsmaatregelen, zoals buitenzonwering, zonnepanelen en ventilatie, specifiek in zijgrachten, zijstraten en hofjes. Voor

hofjes adviseren zij inzicht te bieden in de verduurzamingsmogelijkheden voor voorkomende gebouwtypologiën, goede voorbeeldprojecten en bijbehorende businesscases in een gebiedsgerichte uitwerking van het beleidskader.

Reactie
Het beleidskader biedt in zijn algemeenheid ruime mogelijkheden voor verduurzaming van monumenten. In 2026 wordt gestart met een gebiedsgerichte uitwerking van het beleidskader. Verschillende bouwtypologieën en goede voorbeeldprojecten dienen ter inspiratie. Het klopt dat Stadsdeel Centrum veel verschillende soorten monumenten kent en ook de ruimtelijke kenmerken binnen het stadsdeel grote verschillen laten zien. Om onderscheid te kunnen maken naar ruimtelijke context (grachten, zijstraten en hofjes) wordt de samenwerking gezocht met de Commissie Omgevingskwaliteit. Het voorliggende beleidskader doet alleen uitspraken over de mogelijkheden bij monumenten en hun monumentwaarde. De toets op de ruimtelijke context vindt plaats door de Commissie Omgevingskwaliteit. Dit is opgenomen in het beleidskader. In de gebiedsgerichte vertaling zoals voorgesteld door het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum, kunnen beide worden meegenomen.

Inhoudelijke adviezen
De bestuurscommissie van Stadsgebied Weesp en het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum doen diverse aanbevelingen om verduurzaming en behoud van monumenten te verbeteren. Deze adviezen benadrukken het belang van maatwerk, duidelijke richtlijnen en een balans tussen verduurzaming en behoud van monumentale waarden.

- **Ventilatie**
  Stadsdeel Centrum vraagt om duidelijke regels en voorbeelden voor ventilatie, bijvoorbeeld in een handreiking.

  Reactie
  Ventilatie is van groot belang voor een gezond en comfortabel binnenklimaat. Het maken van (nieuwe) ventilatievoorzieningen vergt in de praktijk maatwerk gezien de grote verscheidenheid aan type monumenten, aanwezige monumentale waarden en ruimtelijk context. In overleg met de initiatiefnemer wordt een oplossing gevonden die recht doet aan de balans tussen het aanbrengen van de noodzakelijke ventilatievoorzieningen en het behoud van de aangetroffen monumentwaarden. Het streven hierbij is te komen tot een ventilatievoorziening die redelijkerwijs eenvoudig is in te passen met zo beperkt mogelijke gevolgen voor de monumentale waarden.

- **Straatbeeld**
  Uniformiteit in het straatbeeld, vooral in beschermde stadsgezichten, is essentieel. Stadsdeel Noord pleit voor maatwerk op stadsdeelniveau zodat rekening gehouden kan worden met gebiedspecifieke kenmerken. Ook pleit zij voor duidelijke richtlijnen voor trendsetters en ondersteuning voor eerste aanvragers, zodat ingrepen passend en haalbaar zijn.

  Reactie
  De welstandsnota voorziet in maatwerk, rekening houdend met gebiedspecifieke kenmerken door middel van het hanteren van het ruimtelijke systemen met bijbehorende criteria. Beoordeling van ingrepen gaat altijd uit van het bouwwerk in relatie tot zijn omgeving.

- **Gevelbegroeiing**
  Stadsdeel Zuid vraagt om gevelbegroeiing onder voorwaarden mogelijk te maken, ook bij gevels met monumentale waarde. Dit kan volgens het stadsdeel met advies van monumentenexperts om schade te voorkomen.

  Reactie
  Gevelbegroeiing is mogelijk onder voorwaarden op gevels zonder monumentale waarde. Bij gevels met een vastgestelde monumentale waarde niet aangezien de risico's op schade aan monumentale onderdelen te groot zijn.
  De beplanting zelf kan schade aanrichten en ook de wijze van bevestiging. Ook kan de toepassing van gevelbegroeiing ervoor zorgen dat de bouwfysische eigenschappen van historische gevels wijzigen, waardoor schade kan ontstaan. Daarnaast kan groen de monumentale gevels (deels) aan het zicht te onttrekken waardoor leesbaarheid van de architectuur en de herkenbaarheid van het erfgoed in het straatbeeld vermindert.

- **Dakuitbouwen**
  Stadsdeel Zuid pleit voor maatwerk bij (blinde) dakuitbouwen voor verduurzaming, zoals het plaatsen van warmtepompen, mits deze niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

  Reactie
  Zowel dakkapellen, dakuitbouwen als het plaatsen van installaties worden naar hun eigen kenmerken beoordeeld; het beleidskader biedt hiervoor al maatwerk.

- **Zendmasten**
  Stadsdeel Zuid geeft aan dat zendmasten van groeiend belang zijn voor mobiele connectiviteit. Zij vraagt zendmasten te beoordeling vanuit de impact op de monumentale waarde van het gehele gebouw.
  Ook wordt gevraagd wat wordt verstaan onder 'niet hinderlijk zichtbaar' bij zendmasten op monumenten en hoe wordt beoordeeld of de zichtbaarheid vanuit openbare ruimte of omliggende woningen acceptabel is,

  Reactie
  Of de plaatsing van een zendmast niet hinderlijk zichtbaar is, hangt af van de architectonische verschijningsvorm en ruimtelijke context. In de praktijk blijkt een zendmast ook zo gepositioneerd te kunnen worden dat de visuele impact kleiner is dan wanneer deze vol in het zicht zou worden geplaatst. Met de initiatiefnemer wordt per geval gezocht naar de mogelijkheden.

- **Groene monumenten**
  Voor parken zoals het Amstelpark vraagt het dagelijks bestuur van Stadsdeel Zuid om instandhoudingsplannen die monumentale structuren behouden, maar ook ruimte bieden voor herontwikkeling in niet-monumentale delen. Ze pleiten voor flexibiliteit bij herstel van waterpartijen, bijvoorbeeld door ecologische oevers toe te staan.

  Reactie
  Een zorgvuldige afweging tussen het behouden van monumentale structuren en het bieden van ruimte aan ontwikkelingen is van belang. De mogelijkheden worden bepaald aan de hand van vastgestelde monumentale waarden van het betreffende park. Op onderdelen

binnen een park die als niet-monumentaal zijn aangeduid zijn de in het beleidskader genoemde criteria niet van toepassing.

- **Zonnepanelen**
  Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Zuid vraagt om duidelijke voorwaarden voor zichtbare zonnepanelen, met aandacht voor het behoud van het karakter van pannendaken in Amsterdamse Schoolstijl. De vraag wordt gesteld hoe wordt beoordeeld of plaatsing 'ondergeschikt' kan zijn.
  Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Noord vraagt om het overnemen van richtlijnen uit de pilot 'Zonne-energie in rijksbeschermd stadsgezicht in Amsterdam Noord' in het beleidskader.

  Reactie
  Een aanvraag voor de plaatsing van zichtbare zonnepanelen op monumenten wordt beoordeeld op verschillende aspecten. Deze zijn technisch van aard; bijvoorbeeld is de dakbedekking monumentaal, hoe worden de panelen bevestigd? En ook ruimtelijk van aard; bijvoorbeeld gaat het om een recht aaneengesloten dakvlak, wat is de afstand tot nok/dakranden? De mogelijkheid van plaatsing zal zorgvuldig afgewogen worden, waarbij ondergeschiktheid zwaarwegend is. Bureau Monumenten en Archeologie doet hierbij een technische toets; of zonnepanelen in het zicht voldoende ondergeschikt zijn is ter beoordeling van de Commissie Omgevingskwaliteit in het kader van de advisering op de aanvraag. In het beleidskader is dit opgenomen. In de welstandsnota is opgenomen dat bij panden met bijzondere dakbedekking, dakkapellen, dakvormen de mogelijkheden om panelen op dakvlakken grenzend aan de openbare ruimte beperkt zijn.

  De richtlijnen uit de pilot in Stadsdeel Noord worden niet direct overgenomen in het beleidskader omdat het hier gaat om het specifieke ruimtelijk systeem 'tuindorpen'. De typerende kapvormen met lage goothoogte kunnen niet één-op-één gebruikt worden voor andere delen in de stad. Met het nieuwe beleid wordt er een verruiming geboden door plaatsing op dakvlakken aan de openbare ruimte niet meer uit te sluiten. De handreiking 'zonne-energie in rijksbeschermd stadsgezicht Amsterdam-Noord' geeft voor de verschillende kappen een richtlijn voor de plaatsing.

- **Veiligheid en leefbaarheid**
  Bij jonge monumenten vraagt Stadsdeel Zuidoost om flexibiliteit bij functiewijzigingen, bijvoorbeeld in plinten, om veiligheid en leefbaarheid te verbeteren zonder de monumentale waarden aan te tasten.

  Reactie
  Een functiewijziging ofwel herbestemming vraagt vaak om een aanpassing van het betreffende pand. Hierbij wordt gezocht naar een inpassing die zo veel mogelijk de monumentale kwaliteiten respecteert. Een ingreep ten koste van monumentale waarden kan mogelijk zijn wanneer dit voor het functioneren van het monument noodzakelijk is en er geen redelijk alternatief is dat geen of minder gevolgen voor de monumentale waarden heeft. Aanpassingen ten behoeve van de veiligheid en leefbaarheid van de omliggende openbare ruimte kunnen hierbij een wezenlijk onderdeel zijn voor een succesvol plan. Er kan worden gekeken hoe de aanwezige monumentale waarde zijn te combineren met de ambities op dit vlak.

Verzoek om verduidelijking
Ook zijn er enkele verduidelijkende vragen gesteld in de adviezen. Hieronder worden deze vragen per thema samengevat en beantwoord (*cursief*).

- **Installaties**
  Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Oost heeft vragen gesteld over installaties.

  Zij vraagt voor welke installaties de regel van 'ondergeschikte zichtbaarheid' geldt. Geldt dit ook voor airco's of alleen voor duurzaamheidsmaatregelen, en voor alle groottes? Is het beleid rondom installaties niet te soepel en moet er niet specifieker worden aangegeven om welk type installaties en welke groottes het gaat?

  Reactie
  Installaties op daken worden getoetst aan zichtbaarheid vanuit de openbare ruimte. De Gemeente Amsterdam stimuleert de toepassing van installaties die bijdragen aan de verduurzaming van de stad. Airco's behoren daar niet toe gezien hun bijdrage aan de toename van hittestress. Deze criteria hebben betrekking op kleine installaties voor een huishouden. De toepassing van grotere installaties vragen om maatwerk.

  Mag een installatie op een hellend dak ook op het voor- of zijdakvlak worden geplaatst, mits deze niet hoger komt dan de nok? Geldt hier ook de regel van 'ondergeschikte zichtbaarheid'?

  Reactie
  In eerst instantie geldt het ondergeschiktheidscriterium. Wanneer installaties op een hellend dakvlak een ondergeschikte positie innemen of niet zichtbaar zijn vanaf openbaar gebied mogen ze hoger komen dan de nok.

  Bij platte daken: hoe zit het met de minimale afstand tot de dakrand aan de voor- en zijkanten? Moeten installaties zoveel mogelijk aan de achterzijde of niet-openbare zijde worden geplaatst? Geldt hier ook de regel van 'ondergeschikte zichtbaarheid'?

  Reactie
  Bedoeld wordt 'platte daken aan de achterzijde van een pand' en niet 'de achterzijde van het platte dak'. Hier geldt ook het ondergeschiktheidscriterium dus plaatsing zo veel als mogelijk niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte. Dit criteria is ter verduidelijking aangepast.

- **Zonnepanelen**
  Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum geeft aan dat de actualisatie strengere regels lijkt te bevatten dan het huidige beleid. Verduidelijking is nodig, omdat zonnepanelen uit het zicht mogelijk zouden moeten zijn, ook in de kernzone.

  Reactie
  Het gaat hier om een onbedoeld interpretatieverschil van de voorgestelde richtlijn, daarom is deze zinsnede aangepast.

Hoe wordt de samenhang gewaarborgd tussen het Beleidskader, duurzaamheidsmaatregelen in het omgevingsplan en andere regelgeving, bijvoorbeeld rond vergunningvrij maken?

Reactie
Vanuit het project Duurzaam Erfgoed wordt gewerkt aan verschillende ambities om het verduurzamen van monumenten en panden in beschermde gezichten eenvoudiger te maken. De nu voorliggende actualisatie van het Beleidskader Monumenten is nodig om meer ruimte te geven aan de verduurzaming van monumenten. Het vergunningvrij maken van maatregelen is een ander traject, of een ingreep vergunningvrij is maakt geen onderdeel uit van het beleidskader.

Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Nieuw-West vraagt hoe het beleid aansluit op bestaande trajecten, zoals de VvE-aanpak en subsidieregelingen voor verduurzaming van eengezinswoningen.

Reactie
De voorliggende actualisatie van het beleidskader gaat alleen over de mogelijkheden van aanpassingen bij monumenten.

Bij een positieve evaluatie van de pilot Zonbank adviseert het dagelijks bestuur van Stadsdeel Nieuw-West om deze maatregel (hergebruikte zonnepanelen voor energiearmoede) vergunningvrij op te nemen in het Beleidskader Monumenten en de welstandsnota.

Reactie
Bij de beoordeling van een aanvraag voor de plaatsing van zonnepanelen op een monument wordt de herkomst van de zonnepanelen niet meegenomen. Vanuit monumentenzorg zijn alleen de technische aspecten en de ondergeschiktheid van belang. Het al dan niet vergunningplichtig zijn maakt geen deel uit van het beleidskader.